

također istinsku biblijsku metanoju, potrebno je još mnogo učiniti: ova je knjižica jedan od malih ali vrijednih doprinosa za plodonosan pristup Bibliji.

U prvom naslovu "Poteškoće i njihovo nadvladavanje" Schökel prikazuje povijest kršćanskog pristupa Bibliji i tumačenja (protestantizam, racionalizam, apologetizam i sadašnje vrijeme). U drugom naslovu "Kritika Biblije" iznosi vrlo dragocjene podatke o osnovnim pitanjima proučavanja Biblije (tekstualna kritika, književna kritika, arheologija i drugo. U zadnjem naslovu "Današnji problemi" pisac govori o novim prigovorima koji se dižu protiv Biblije i protiv tumača Biblije. Raspravlja o književnoj objektivnosti, o književnim vrstama, o pitanju povijesnosti, o stavu crkvenih otaca i o katoličkom stavu danas i prije sedamdesetih godina s obzirom na ovakva pitanja.

Knjižica je sažet prikaz najvažnijih biblijskih pitanja koja su pokretala mnoge svećenike i laike, i još ih pokreću. Stoga bi ovu knjižicu trebao ne samo pročitati nego i pomno proučiti svaki svećenik i student teologije, da bi onda mogao istinski crkveno pristupati Bibliji u propovijedima, u katehizaciji i inače u svim pastoralnim pothvatima koji trebaju biti prožeti Biblijom.

Adalbert Rebić

Adrianus de GROOT, *Čudo u Bibliji*, Niz "Riječ", sv. 17, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1987, stranica 84.

Adrianus de Groot u ovoj knjižici tumači biblijski pojam "čuda". Danas se mnogo govori o čudesima. Mnogi ih traže i trče za njima. Osjeća se čežnja za okultnim i za povezivanjem s tajnim silama. To se osobito zapaža izvan Crkve u astrologiji, u gatanju i u spiritizmu. Ali ima pogrešna stava prema čudu i među vjernicima u Crkvi. Ima ih mnogo koji čeznu i omamljuju se ukazanjima, proročanstvima, apokaliptičkim senzacijama, nadnaravnim porukama... Nailazimo na vidiocce i na fanatike koji neprestano imaju neke nebeske poruke. U mnogima prevladav neka nezdrava čežnja za otvaranjem nekog pisma za koje se veli da je "napisano upravo za naše vrijeme". O čudesnim predskazanjima budućnosti govore već i na televiziji, osobito prigodom Nove godine: u tu se vjeruje više no u Bibliju.

Zbog svih tih razloga sasvim je opravdano postaviti pitanje o čudu. Važno je to učiniti sa stajališta Svetog pisma. Sasvim je uzaludno tražiti u svetim knjigama znanstvenu definiciju čuda. S druge pak strane to nas istraživanje približava gledanju koje je upravo razlog zbog kojeg tako često izbjegavamo govor o čudu ili ga znanstveno nadilazimo, to jest: religiozna stvarnost koju čudo u sebi nosi i Božja poruka koja je preko njega anama namijenjena.

Biblija ne ulazi u srž problema i ne želi znati što je čudo u znanstvenom i filozofskom smislu, a još manje koje mjesto ono ima u prirodnom redu. Biblija ima samo jedan cilj: saznati što je Bog želio preko čuda nama ljudima očitovati i poručiti. Upravo je u tome specifična narav čuda koju moramo sebi istraživati. U ovoj knjižici pisac je postavio upravo taj cilj, da listajući Bibliju otkrijemo značenje čuda.

Knjižica ima tri dijela. U 1. dijelu pisac raspravlja o biblijskom pojmu čuda u Starom zavjetu. U 2. dijelu o čudu u kontekstu naviještanja kraljevstva Božjeg u Novom zavjetu. U 3. dijelu prikazuje pojam čuda prema Matejevu

evanđelju, a u 4. dijelu piše o pojmu čuda u Ivanovu evanđelju. Za naše će čitaoce od osobite koristi biti drugi, treći i četvrti dio, jer nailaze na mnoge poteškoće dok čitaju novozavjetna evanđelja.

Adalber Rebić

Ignacio de LOYOLA, *Načela jezuita. Sveti Ignacije i Družba Isusova*. Izbor tekstova i predgovor: M. Tomić, B. Grubačić i Z. Đinđić. Izdavači: Mladost iz Beograda i Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove iz Zagreba, Beograd, 1987, stranica 226.

Knjiga sadrži predgovor, autobiografiju, Duhovne vježbe, pisma, Ratio studiorum te, na kraju, rječnik pojmova, kronologiju Ignacijeva pojma i bibliografiju. Predgovor su napisali Momir Tomić, B. Grubačić i Z. Đinđić. Oni u predgovoru opisuju vrijeme u kojem je živio i djelovao Ignacije Lopez de Loyola, pisac "Duhovnih vježbi" i osnivač Družbe Isusove. Vrijeme opisuju s određenom crno-bijelom tehnikom: Katolička je Crkva kriva za sva zla u vrijeme renesanse, njezino je svećenstvo neobrazovano, redovnici i kanonici ne žive u skladu s pravilima svojih redova, svećenici su živjeli sa svojim ljubavnicama, opijali se. Očigledno, bilo je u ona vremena mnogo zla, kao što ga – možda još i više – ima i danas: ali vjerojatno ipak nije bilo sve tako crno kao što se može iz predgovora zaključiti. Bilo je i lijepih i pozitivnih strana, bilo je svetaca, heroja, bilo je ljudi koji su se, zahvaljujući svojoj katoličkoj odnosno kršćanskoj vjeri, žrtvovali za druge po bolnicama, ubožnicama, koji su učili i odgajali mlade, i bogate i siromašne, i one koji su mogli platiti i one koji su bili bez kuće i bez roditelja. Očigledno je potrebno proteklo vrijeme prikazati sa svih strana, i s pozitivnih i s negativnih, da bi se dobila koliko-toliko prava slika. Potrebno je uživjeti se u vrijeme koje se opisuje. Iz perspektive suvremenog života prosuđivati prošlost vrlo je sporno. Tako se eto Ignacije Loyola rodio i živio u jednom gotovo prokletom vremenu naše povijesti. Ima u tom predgovoru i pogrešaka: na str. XI, redak 23. odozgor, piše da je papa 2. januara 1921. godine ekskomunicirao Luthera; na str. XIII, redak 4. odozgor, Nantski edikt bio je 1958. godine; na str. XVIII, redak 10. odozdo, Toma Kempenac postao je Tomas od Kemptena, i tako dalje.

Poslije predgovora slijede Ignacijevi tekstovi, po prvi put objavljeni, na hrvatskom ili srpskom jeziku, u prijevodu Elizabete Tot-Rakoncai i Mande Bunjevac. Isusovac o. Vladimir Horvat, superior i župnik Sv. Petra u Beogradu, surađivao je na djelu: davao je savjete, izabirao pojedine tekstove i učinio superreviziju knjige. On je autor i uvodnih napomena uz pojedina poglavlja te naučnog instrumentarija uz knjigu.

Knjiga je, namjerno, jezično neujednačena: predgovor je napisan srpskim, a prijevod Ignacijevih tekstova hrvatskim ili srpskim jezikom. Izdavač je, kako sam veli u napomeni, poštivao jezične varijante kojima su se priređivači ovog djela služili.

Knjiga je, bez sumnje, velik doprinos boljem poznavanju Ignacija Loyola. Imamo tako u rukama na hrvatskom ili srpskom jeziku vrlo važne Ignacijeve